

CONSTANTINUS CSÁSZÁR ADOMÁNYLEVELE

A szent és oszthatatlan háromság: az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Imperator Caesar Flavius Constantinus Krisztus Jézusban, e Szentháromságból való egyetlen üdvözítő urunkban és istenünkben hű, szelíd, hatalmas, jóságos, alamann, gót, szarmata, germán, brit, hun, kegycs, boldog, győzedelmes, diadalmas és örökké fenséges, az atyák legboldogabb atyjának, Szilveszternek, Róma város püspökének és pápájának, s valamennyi utódának, akik boldog Péter székében ülnek az idők végezetéig, nemkülönben az egész földkerekségen ezen császári rendeletünkkel a szentséges római egyház alá rendelt valamennyi tiszteletreméltó főpapnak és Isten előtt kedves katolikus püspöknek, akik most és minden hátralevő időben hivatalukban lesznek, kegyelem, békesség, szeretet, öröm, hosszú türelem, irgalom mindnyájatokkal a mindenható Atyaistentől, az ő fiától, Jézus Krisztustól és a Szentlélektől.

Mindazt, amit üdvözítő és megváltó urunk és istenünk, Jézus Krisztus, a legmagasztosabb Atya fia, szent apostolai: Péter és Pál révén, a mi Szilveszter atyánk, a legfőbb pap és egyetemes pápa közbenjárásával csodálatosan megcselekedni jónak látott, legkegyesebb felségünk ezen császári rendeletünk levelével érthetően elbeszélve igyeckszik az egész földkerekség valamennyi népének tudomására hozni. Kinyilvánítva pedig elsőként hitünket, melyre legboldogabb dicső atyánk és mesterünk, Szilveszter egyetemes főpap tanított bennünket, szívünk mélyéről jövő vallomástétellel valamennyiőtök lelkének épülésére, s így Istennek ránk árasztott irgalmát hirdetve.

Tudatni akarjuk ugyanis veletek (miként korábbi szent ünnepélyes rendeletünkkel kinyilvánítottuk), hogy a bálványok imádását, a néma, érzéketlen, emberkéz alkotta képmásokat, az ördögi alkotásokat és a Sátán minden hivalkodását elhagytuk, s a keresztények tökéletes hitére

tértünk meg,¹ mely igaz világosság és örök élet, és aszerint, amire ezen legdicsebb atyánk és tanítónk, Szilveszter főpap oktatott bennünket, hiszünk a mindenható Atyaistenben; ég és föld, minden láthatók és láthatatlanok teremtőjében; Jézus Krisztusban, az ő egyetlen fiában, a mi urunkban és istenünkben, aki létrehozott mindent, és a Szentlélekben, az egész teremtett világ urában és életetőjében. Őket, az Atyát, a Fiút és a Szentléleket valljuk, ily módon a tökéletes háromság magában foglalja mind az istenség teljességét, mind a hatalom egységét: Atyaisten, Fiúisten és Szentlélek-isten, s e három egy Jézus Krisztusban. Így három forma, de egy hatalom.

Az öröktől fogva bölcs Isten ugyanis kibocsátotta igéjét, mely által mindig voltak s lesznek megszülető korszakok, és bölcsességének egyedüli igéjével a semmiből formálta meg egykoron az egész teremtett világot, megalkotva mindent – minthogy belőle van – a maga rejtélyes titkával. A mennyek tökéletes erényeiből és a föld minden anyagából, bölcsességének kegyes akaratából s a föld porából a saját képére és hasonlóságára teremtve meg az első embert, a gyönyör paradicsomába helyezte őt – kit az ősi kígyó és az irigy ellenség, az ördög a tiltott fa keserű megízleltetésével száműzötté tett ezen örömeiből, s annak kiűzése után sem szűnik meg sok módon lődözni mérgezett nyilait, hogy az emberi nemet az igazság útjáról letérítve a bálványok (tudniillik a teremtmény és nem a Teremtő) szolgálatára csábítsa, minthogy általuk azokat, akiket csalárdságának hálójába ejt, magával együtt örök büntetéssel teszi elégetendővé.

De Istenünk, szánva teremtményét, elrendelte szent prófétáit, akik által hírül adva a jövődő élet fényét, tudniillik fiának, urunknak és istenünknek, üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak eljövetelét, elküldte ezen egyszülött fiát és a bölcsesség igéjét. Aki leszállva az egekből megszüle-

---

¹ Ilyesfajta rendelet nem születhetett a *Donatio* fiktív keletkezési időpontja (315) előtt, hiszen I. Constantinus a keresztiséget nagy valószínűséggel csak a halálos ágyán vette fel 337-ben. A VIII. századi szerző talán Galerius császár említett 311-es, ill. Theodosius császár 392. évi (a pogány vallás gyakorlását megtiltó) rendeletét kapcsolja össze Constantinus-szal, hogy az adománylevél tartalmát így is nyomatékosítsa.

tett a Szentlélektől és Szűz Máriától a mi üdvünkért, „az ige testté lett és lakozék miközöttünk”.²

Semmit sem veszített el abból, ami korábban volt, és kezdett lenni, ami még nem volt: tökéletes isten és tökéletes ember; istenként csodákat végrehajtva, emberként emberi szenvedéseket elviselve. Úgy ismertük meg az igaz embert és az igaz istent Szilveszter főpap atyánk prédikálásából, hogy semmi módon nem kételkedünk: az igaz isten igaz ember volt, és tizenkét apostolt kiválasztva színük s a megszámlálhatatlan nép sokasága előtt csodákkal ragyogott. Valljuk, hogy urunk, Jézus Krisztus beteljesítette a törvényt és a prófétákat, hogy szenvedett, keresztre feszítettet és az írások szerint a harmadik napon feltámadott, az égbe jutott és atyja jobbján ül, egy napon majd eljön megítélni élőket s holtakat, és királyságának nem lesz vége.³

Ez a mi igaz hitvallásunk, amit legboldogabb atyánk, Szilveszter főpap adott át nekünk; buzdítunk ezért minden népet és a pogányok különféle nemzeteit, hogy e hitvallást tartsa meg, ápolja és hirdesse, a Szentháromság nevében vegye magához a szentség kegyelmét, és a mi üdvözítőnkhez, urunkhoz, Jézus Krisztushoz, aki az Atyával és a Szentlélekkel együtt él s uralkodik örökkön örökké, s akit a mi legboldogabb Szilveszter egyetemes főpap atyánk hirdet, ájtatos szívvel imádkozzon.

---

² János 1,14. (Az általunk használt kritikai kiadás nem tüntette fel a biblikus párhuzamokat. Mi megadjuk az összefüggő szövegegyezéseket pontos evangéliumi helyükkel együtt, Károli Gáspár fordításának átvételével.)

³ A hosszas teológiai fejtegetés nem véletlen, hiszen a szöveg szerzője az említett 325. évi niceai, 381. évi konstantinápolyi, 431-es ephesusi és 451. évi khalkedóni egyetemes zsinatokon (az arianusokkal, a nesztorianusokkal és a monofizitákkal szemben) hosszas viták után letisztult krisztológiai hitelveket mondatja el a IV. század első felében élt császárral - a nyilvánvaló koholmány jelzi azt, hogy olyan keresztény uralkodóról van szó, aki Isten érdekeit és egyházát szem előtt tartó döntéseket hoz a továbbiakban, és a Róma s a nyugati kereszténység által mindig is elfogadott elveket vallja.

A mi urunk és istenünk tehát, szánván engem, a bűnöst, elküldte szent apostolait, hogy látogassanak meg bennünket,⁴ fénylő világossága ránk ragyogott, és mi hálát adunk, hogy elvonva a sötétségtől a valódi fényhez s az igazság megismeréséhez vezetett engem.⁵ Mivel mikor a lepra súlyos szennye egész testemet megtámadta, és a számos odaseregülő orvos kezelésétől nem nyertem egészséget, akkor eljöttek a Capitolium papjai, mondván: medencét kell készíttetnem a Capitoliumon, megtölteni azt ártatlan ifjak vérével, s abban megfürödve tisztulhatok meg a láztól. Szavaik szerint egybegyűjtöttünk számos ártatlan ifjat. Ám mikor a pogányok istentelen papjai őket meg akarták ölni és vérükkel a medencét megtölteni, a mi felségünk látva az anyák könnyeit, megrémültem nyomban a gaztettől, és szánván őket megparancsoltuk, hogy kapják vissza fiaikat, kocsikat adtunk és ajándékokkal elláttuk őket, s örvendezve megpihentünk.

Miután a nap végeztével éjjeli csönd támadt, és eljött az álom ideje, megjelent nekem Szent Péter és Pál apostol, mondván: „Mivel a gaztetteknek határt szabtal és az ártatlan vér kiontásától visszariadtál, Krisztus, a mi urunk és istenünk elküldött bennünket, hogy tanácsot adjunk neked egészséged visszanyeréséhez. Hallgasd tehát intésünket és tedd, amit csak mondunk neked.

Szilveszter, Róma város püspöke üdözésed elől a Seraptis-hegyhez menekülve a sziklák barlangjaiban rejtőzködik papjaival. Mikor magad elé hívatod majd, ő neked a kegyesség medencéjét nyújtja, melyben midőn harmadszor megmerít, a lepra minden fertője elhagy téged. Ami akkor történik majd, viszonzod a te üdvözítődnék: parancsodra minden egyház⁶ állíttassék helyre az egész földkerekségen, magadat pedig tisztítsd meg oly módon, hogy elhagyva a bálványok minden babonás tiszteletét, az élő s

---

⁴ Az itt következő néhány oldal (a konkrét adományozásig) az V. században keletkezett Szilveszter-legendából átvett és átalakított narratív rész.

⁵ Ha a császár az alany, az egyes és többes szám első személyű alakok váltogatása igen gyakori egy mondaton belül a szövegben, mintegy érzékeltetve, hogy felváltva szólal meg, mint „magánember” és mint uralkodó.

⁶ Azaz minden keresztény templom ill. püspökség.

igaz istent (aki egyedüli és valóságos) imádd s tiszteld, hogy az ő jóakaratahoz eljuss.”

Felébredvén tehát az álomból, rögvest elvégeztem azt, amire a szent apostolok intettek, és előhivatván ezen kitűnő és dicső atyát, a mi elménket megvilágosító Szilveszter egyetemes pápánkat, minden szót, amit a szent apostolok nekem átadtak, elmondtam, és megtudakoltuk tőle, kik ezek az istenek: Péter és Pál? Erre ő: „Őket nem isteneknek, hanem a mi üdvözítő urunk és istenünk, Jézus Krisztus apostolainak kell mondani.” Majd újra kérdezni kezdtük ezen igen boldog pápát, vajon ezen apostolok képmását birtokolja-e, hogy a képből megtudjuk: ők-e, akiket a kinyilatkoztatás megmutatott. Akkor a tiszteletreméltó atya elrendelte diakónusának,⁷ hogy ezen apostolok képmásait mutassa meg: melyeket mikor megpillantottam, és arcukat, miket az álomban megjeleneni láttam, a képmásokban felismertem, hatalmas kiáltással minden helytartóm színe előtt megvallottam, hogy ők azok, kiket az álomban láttam.⁸

Ezután ezen igen boldog Szilveszter atyánk, Róma város püspöke kiszabta ránk a bűnbánat idejét, hogy mindent, amit istentelenül elkövettünk és igazságtalanul intéztünk, virrasztásokkal, böjtölésekkel, könnyekkel és imádságokkal lateráni palotánk hálószobájában *ciliciumban*⁹ rójuk le a mi urunknál és istenünknel, üdvözítőknél, Jézus Krisztusnál.

Majd a papok kézrátételeivel e főpaphoz mentem, ahol lemondva a Sátán díszeiről és műveiről, s minden emberkéz alkotta bálványáról, szabad akaratomból kinyilvánítottam az egész nép színe előtt, hogy hiszek a mindenható Atyaistenben, ég és föld, láthatók és láthatatlanok teremtményében, Jézus Krisztusban, az ő egyetlen fiában, a mi urunkban, aki

---

⁷ Magasabb egyházi rendeket is felvett, tonzúrás szerpap.

⁸ A szentképek illő tiszteletével és használatával itt feltehetően a bizánci képrombolók ezzel ellentétes mozgalmára utal.

⁹ Sanyargatóövben.

a Szentlélektől és Szűz Máriától született -- és harmadik megmerítésre az áldott forrásban az üdvösség hulláma megtisztított engem.

Ott pedig, miután a forrás közepébe helyeztek, saját szememmel láttam, hogy az égből kéz érint meg, s tudjátok meg: általa tisztán felemelkedve a lepra minden szennyétől megtisztultam. És miután kiemelték engem a csodálatos forrásból, fehér ruhákba öltöztettek, s a hétformájú Szentlélek bizonyosságával az áldott keresztség olaját és a szent kereszt zászlaját kenve homlokomra, mondta: „Megjelöl téged Isten az ő hite pecsétjével az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében a hit bizonyosságával.” Az egész papság válaszolt: „Ámen.” Hozzátette a főpap: „Béke veled.”

Azon a napon, amikor a szent keresztség szertartásában részesültem és testem kigyógyult a lepra szennyéből, beláttam, hogy nincs más isten, mint akit az igen boldog Szilveszter pápa hirdet: az Atya, a Fiú és a Szentlélek, hármasság az egységben, egység a hármasságban. Mivel a pogányok minden istenei, akiket addig tiszteltem, ördögi lényeknek, emberkéz alkotásainak bizonyultak, hiszen igen világosan elmondta nekünk e tiszteletreméltó atya, hogy mekkora hatalmat adott a mi üdvözítőnk az ő boldog Péter apostolának a mennyben és a földön, mikor megkérdezve s hűnek találva őt, így szólt: „Te Péter vagy és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta didalmat”.¹⁰ Figyeljete, hatalmasok, és nyissátok ki szíveteket, mit tett hozzá tanítványának a jó mester és úr: „És néked adom a mennyek országának kulcsait; és a mit megkötsz a földön, a mennyekben is kötve léssen; és a mit megoldasz a földön, a mennyekben is oldva léssen.”¹¹ Bizony, csodás és dicsőséges kötni s oldani a földön, és kötve s oldva lenni a mennyben.

És ahogy ezt boldog Szilveszter prédikálásából beláttam, s felismer-tem, hogy egészségünket boldog Péter jótéteményei által nyertem vissza,

---

¹⁰ Máté 16,18.

¹¹ Máté 16,19. Ezen utóbbi két evangéliumi helyvel próbálták bizonyítani a római püspökök a keresztyén egyház feletti primátusukat és Róma főségét.

hasznosnak ítéltük együtt minden helytartónkkal, az egyetemes szenátussal, valamint a főemberekkel és az egész római néppel, mely dicsőséges uralmunk alatt áll, hogy amiként kitűnik róla: Isten fiának vikáriusa ezen a földön, úgy a főpapok, akik az apostolok eme fejedelmének helyettesei, az uralkodói hatalmat, melyet a mi császári fenségünk evilági kegyelmessége látszik méltán birtokolni, a továbbiakban tőlünk és a mi hatalmunkból birtokolják, kiválasztva nekünk az apostolok ezen fejedelmét, avagy az ő megbízható vikáriusait, hogy Istennél pártfogóink legyenek. És mivel az evilági császári hatalom a miénk, úgy határozunk, hogy szentséges római egyházát hódolattal megajándékozzuk (inkább, mint a mi hatalmunkat s földi trónunkat), és boldog Péter szentséges székét dicsőségesen felmagasztaljuk, juttatván neki hatalmat, a dicsőség kiváltságát, császári hatáskört és tiszteletet.

Határozatunk szerint elrendeljük, hogy a főséget tartsa úgy a négy kiemelkedő szék, tudniillik az antiochiai, az alexandriai, a konstantinápolyi és a jeruzsálemi, mint az egész földkerekségen Isten minden egyháza felett; és a főpap, aki ezen szentséges római egyház élén fog állni, emelkedjen ki a földkerekség minden papja közül, legyen előljárója azoknak, és az ő döntésére intézzék mindazon dolgokat, melyek Isten tiszteletét és a keresztény hit állandóságát gondozzák. Jogos tehát, hogy ott tartsa fenn szent törvény a hatalom fejét, ahol a szent törvények elrendelője, a mi üdvözítőnk megparancsolta boldog Péternek, hogy az apostoli széket foglalja el, ahol a kereszt kínjait kiállva a dicső halál serlegét ürítette, mestere és ura követőjeként jelent meg; s ott hajsák fejüket a pogányok Krisztus nevének megvallásával, ahol tanítójuk, boldog Pál apostol Krisztusért nyakát hajtva vértanúsággal koronáztatott meg; s ott keressék mindvégig a tanítót, ahol a tanító szent teste nyugszik; és ott szolgáljanak szolgálattal az égi király, Jézus Krisztus, a mi istenünk és üdvözítőnk előtt meghajolva és megalázkodva, ahol a gőgös földi király¹² hatalmára szolgáltak.

---

¹² Azaz a bizánci császár.

Akarjuk, hogy tudja a pogányok és nemzetek minden népe az egész földkerekségen: lateráni palotánkba felépítettük az alapoktól a mi üdvözítő urunknak és istenünknek, Jézus Krisztusnak az egyházat keresztelőkápolnával, és tudjátok meg, hogy annak alapzatából a tizenkét apostol száma szerint tizenkét földdel teli kosarat saját vállainkon kihordtunk; s elrendeltük, hogy ezen szentséges egyházat minden egyház legfőbb fejének mondják, tiszteljék, imádják és hirdessék az egész földkerekségen, miként más császári rendeleteinkkel megparancsoltuk. Felépítettük tehát az apostolok fejedelmeinek, boldog Péternek és Pálnak egyházait,¹³ melyeket arannyal és ezüsttel gazdagon elláttunk, és ahol legszentebb testüket nagy tisztességgel elhelyeztük, koporsóikat borostyánból (melyen semmi nem képes erőt venni) készítettük el, keresztet is színaranyból, és értékes drágakövek kíséretében a koporsókra helyeztük, aranszegekkel rögzítettük azokat, s nekik az égi birtokok megalapozásaként prédiúmok adományoztunk, ezeket különböző javakkal gazdagítottuk, és császári rendeleteink levelével úgy keleten, mint nyugaton, valamint az északi és déli területeken, tudniillik Iudeában, Graeciában, Asiában, Thraciában, Africában és Italiában, s a különböző szigeteken adományokat engedtünk át nekik, abból a megfontolásból, hogy a mi igen boldog Szilveszter főpap atyánk és utódai rendelkezzenek valamennyi felett.

Örüljön velünk együtt az egész nép és a pogányok nemzetei az egész földkerekségen; buzdítjuk mindannyiukat, hogy istenünknek és üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak velünk egyetemben mérhetetlen sok hálat adjanak, mivel ő az az isten fenn az egekben és lenn a földön, aki bennünket szent apostolai által meglátogatva méltóvá tett arra, hogy a kereszttség szentségében és testünk egészségében részeltessünk. Ezért ezen szent apostoloknak, a mi urainknak, a legboldogabb Péternek és Pálnak, és általuk boldog Szilveszter atyánknak is, a főpapnak, Róma

---

¹³ A lateráni palotát I. Constantinus már 313-ban átadta Miltiades pápának (310–314). Szent Péter és Pál templomai viszont valóban e császár idején épültek. A kosárhordás és Rómának a többi egyház fölé való helyezése a Szilveszter-legendában már szerepő, onnan átvett elem.

város egyetemes pápájának, és minden főpap utódának, akik egészen a világ végezetéig Szent Péter székében ülnek, adományozzuk és ezennel átadjuk hatalmunk lateráni palotáját, mely az egész földkerekségen előtte áll és felülmúl minden palotát, továbbá a koronát, azaz fejdíszünket, ugyanúgy süvegünket és felsőrubánkat is, a szalagot, mely császári nyakunkat szokta övezni, bíbor köpenyt, skarlát tunikát és minden császári öltözetet, s a legfőbb császári lovasok méltóságát, átadván a császári jogart is, egyszersmind zászlókat, jelvényeket, lobogókat, különféle császári díszeket, a császári fenség valamennyi velejáróját és hatalmunk dicsőségét.

Az igen tiszteletreméltó férfiaknak, a szentséges római egyháznak szolgáló papi rendeknek azt a tekintélyt, kiváltságot, hatalmat és kiváltságot rendeljük birtokolni, melynek dicsőségével a mi legfőbb szenátusunk látszik ékesíttetni, azaz, hogy patríciusok és konzulok, kihirdetve, hogy azonfelül még különféle császári méltóságokkal rendelkezzenek, s miként a császári hadsereget, úgy a szentséges római egyház papságát díszíteni elrendeltük; és amint a császári hatalmat is különféle tisztségek: a kamarások, ajtónállók és örök szolgálata veszi körül, ugyanígy a szent római egyházat is részeltetni akarjuk ezekben; s hogy a főpapi dísz a leginkább ragyogjon, elrendeljük azt is, hogy ugyanezen római szentegyház papjai hófehér kelmékből készült kendőkkel díszítsék lovaikat és úgy lovagoljanak, s amiként a mi szenátusunk, ők is nemezből készült, fehér vászonsarukat használjanak, hogy amint az égi, úgy a földi dolgok is Isten dicséretére ékíttessenek; mindenek előtt pedig szabadságot adván szenátusunktól legszentebb atyánknak, Szilveszternek, Róma város püspökének és pápájának, s minden igen boldog főpapnak, aki utána örökébe lép az eljövendő időkben, Krisztus, a mi urunk tiszteletére és dicsőségére Isten ugyanezen nagy katolikus és apostoli egyházában, hogy akit saját akaratában megnyugodva pappá akar majd szentelni és az egyháziak közé felvenni, mindenekben helyesen cselekszik.

Elrendeltük továbbá azt is, hogy ugyanezen tiszteletreméltó atyánk, Szilveszter, a legfőbb pap és minden főpap utódja szímaranyból és drágakövekből készült fejdísz, azaz koronát (amit főnkről neki adományoztunk) tartozzék viselni Isten dicséretére boldog Péter tisztéként;

azonban a legszentebb pápa a papság koronája¹⁴ fölé (melyet boldog Péter dicsőségére visel), semmiképpen sem akarta ezen aranyból készült koronát, ezért fehér fényű süveget helyeztünk saját kezünkkel az ő legszentebb fejtetőjére (az Úr ragyogó feltámadását jelezve), és lovának gyepelőjét tartva boldog Péter tisztéhez méltóan lovászként szolgáltunk neki; s elrendeltük, hogy minden főpapi utóda egyként ezen süveget használja hivatalában a mi hatalmunk hasonlatosságára.

Azért, hogy a papi főveg ne értéktelenedjen, hanem ékesebb legyen, mint az evilági császárság méltósága és dicsőségének hatalma, íme, úgy palotánkat (ahogy említettük), mint Róma városát, egész Itália és a nyugati területek provinciáit, vidékeit és városait a gyakran mondott legboldogabb főpapnak, a mi Szilveszter atyánknak, egyetemes pápának átadva és örökítve az ő, vagy főpapi utódai hatalmának és uralmának szilárd császári ítélettel, ezen császári levelünk és ünnepélyes rendeletünk révén adjuk rendelkezésre és a római szentegyház fennhatóságában való állandó megmaradásra.

Ezért illőnek láttuk, hogy uralmunkat és királyságunk hatalmát keletre vigyük s helyezzük át, s hogy Bizánc vidékén a legmegfelelőbb helyen a mi nevünkre várost építtessünk,¹⁵ s ott alapítsuk meg uralmunkat – mivel nem jogos, hogy ott a földi uralkodó hatalmat bírjon, ahol a papok főségét és a keresztény vallás fejét az égi uralkodó elrendelte.

Mindezeket pedig, miket ezen császári levelünk és más rendeleteink által megparancsoltuk és megerősítettünk, csorbíthatatlannak és háboríthatatlannak rendeljük, ezért az élő Isten színe előtt, aki uralkodni parancsolt bennünket, és az ő félelmes ítélete előtt megtiltjuk ezen császári rendeletünkkel minden császári utódunknak, ugyanúgy főemberünknek, helytartónknak, legdicsőbb szenátusunknak és a földkerekség

---

¹⁴ Vagyis a papi tonzúra.

¹⁵ I. Constantinus a birodalom új fővárosát a fejlettebb keleti területeken, Byzantium (Kr. e. VII. századi görög alapítású kereskedőváros) helyén építtette fel 324–331 között – ám korántsem azon ok miatt, melyet a *Donatio* említ. A nyugati területek és Róma már korábban elvesztették politikai-gazdasági jelentőségüket. A császári központ Diocletianus-tól kezdve Milánó volt, majd 401 után Ravenna.

egész népének, amely most és a jövőben még hátralevő időben uralmunk alatt áll, hogy közülük valaki is bármilyen módon ezekkel (miket császári rendelettel a szentséges római egyháznak és minden főpapjának adományoztunk) szembeszegülni merészeljen, megsemmisítse vagy bármiben elpusztítsa. Ha pedig valaki – amit nem hiszünk – ebben szembeszegülőnek vagy becsmérőnek bizonyulna, örök ítélet sújtsa, és Isten apostolainak szent fejedelmeit: Pétert és Pált jelen s jövőendő életében ellenségeinek tudja, s a pokol mélyében égve az ördöggel és minden istentelennel pusztuljon.

Ezen császári rendeletünk lapját megerősítve sajátkezűleg boldog Péternek, az apostolok fejedelmének tisztelendő teste fölé helyeztük, s ott Isten ezen apostolának ígéretet téve kijelentettük, hogy mindent sértetlenül megőrzi és rendelkezéseinkben ezek megóvását hagyjuk hátra császári utódainknak, s a legboldogabb főpaprak, Szilveszter atyánknak és egyetemes pápánknak, s általa valamennyi főpapi utódának az Úristen és üdvözítőnk, Jézus Krisztus jóváhagyásával örökös és áldásos birtoklásra engedjük át.

És a császári aláírás: az istenség tartson meg benneteket számos évig, legszentebb és legboldogabb atyák.

Kelt Rómában, április Kalendájának harmadik napján, Flavius Constantinus császárságának negyedik, s az ő és Gallicanus, e tiszteletre-méltó férfiak konzulságának évében.¹⁶

---

¹⁶ 315. március 30.